

Motion 6:1

Stärk äganderätten

Anders G Johansson, Skövde – Västra Götaland

Vid utgången av 2016 var en dryg tiondel av Sveriges landyta skyddad som nationalpark, naturreservat, naturvårdsområde eller biotopskyddsområde. Inklusive Natura 2000-områden är cirka 13 procent av landytan skyddad (Statistiskt meddelande, SCB, Skyddad natur 2016-12-31). Av den yta som är skyddad med stöd av Miljöbalken utgörs 85 % av naturreservat. Antalet naturreservat ökar. 2016 fattades 272 beslut om statliga naturreservat, jämfört med 153 2015. I Norrbottens och Västerbottens län lades hela 15 300 hektar i reservat under bara detta år.

Moderaterna verkar numera för att kommunernas befogenhet att självständigt inrätta naturreservat ska upphöra. Dessa reservat, som ofta ligger i anslutning till bebyggda områden, ianspråkta mark i en sådan utsträckning att bostadsbyggnationen hämmas. Moderaterna bör även värdera konsekvenserna av utvecklingen av statliga reservat. Om ökande arealer av skogsmark ställs av i reservat riskerar det att negativt påverka förutsättningarna för att angripa klimatutmaningarna. Skogen och det moderna skogsbruket behövs för att vi ska klara övergången till det olje- och fossiloberoende samhället.

Reservatsbildningen innebär också betydande inskränkningar av äganderätten. Med Miljöbalken i ryggen kan Länsstyrelsen och kommuner belägga markägare med långtgående restriktioner. Inrättandet av reservat förutsätter inte något samtycke från markägaren. Från en dag till en annan kan denne förlora rådigheten över delar av eller hela sin egendom. Allmänintresset av att bevara biologisk mångfald, naturmiljöer samt friluftsmiljöer tas inte bäst tillvara genom statliga eller kommunala restriktioner. Länsstyrelsens byråkrater är inte bättre förvaltare av en egendom än dess ägare. Det är tvärtom ägarens omsorg om sin jord och skog som har varit förutsättningen för att olika biotoper har uppstått och utvecklats. Olika arters livsbetingelser har formats av generationers arbete med jord-, skogsbruk och djurhållning. Det man äger vårdar man.

Äganderätten behöver stärkas. Tvångsmetoderna behöver ersättas med frivilliga överenskommelser och avtal. Det som i naturskyddsavtalet är ett verktyg för detta. Det är ett civilrättsligt avtal mellan fastighetsägare och stat eller kommun med en giltighetstid på upp till 50 år. En annan möjlighet är att staten förvärvar egendom till marknadsmässigt pris. Tvångsmedel i form av restriktioner eller expropriation bör, i syfte att etablera ytterligare naturreservat, därmed användas mycket restriktivt och endast vara tillämpliga då ett skyddsvärde bedöms som exceptionellt angeläget och då frivilliga överenskommelser ej kan uppnås.

1 Att-satser

- 2   *att*   Moderaterna ska verka för att lagen ändras så att inrättande av
3   naturreservat ska utgå från markägarens samtycke och grundas på
4   civilrättsligt avtal, samt
5   *att*   motionen sänds vidare till partistämman

6 **Förbundsstyrelsens yttrande**

7 Anders G Johansson har skrivit en motion om att äganderätten i Sverige är för svag
8 i förhållande till andra intressen, och bör stärkas. Förbundsstyrelsen delar denna
9 uppfattning av flera skäl. Det första är rent ideologiskt demokratiskt. Ägandet av
10 och omsorg om de egna tillhörigheterna är djupt liggande känsla hos var och en,
11 en känsla som inte har med politisk åskådning att göra utan snarare ligger i den
12 mänskliga naturen. Det finns ett samband mellan privat äganderätt och god skötsel
13 av den ägda egendomen. Flera samhällsdebattörer både i Sverige och i andra
14 länder menar också att skillnaden mellan rika och fattiga länder, också visas hur
15 man behandlar äganderätten. Det finns ett samband mellan en stark äganderätt,
16 och ett rikt land med ett demokratiskt styrelsesätt.

17 Det andra skälet är hur staten / myndigheter / domstolar behandlar och respekterar
18 den enskilde när olika intressen skall vägas samman. Det är självklart att det inte
19 kan finnas en absolut äganderätt på det sättet att t ex en markägare alltid i alla
20 lägen kan stoppa alla andra intressen. Detta skulle i så fall kunna få allvarliga
21 konsekvenser för samhällsutvecklingen på flera områden.

22 Men när detta är sagt så är det lika viktigt att ägandeintressena är så starka, att
23 det skall mycket tunga skäl att sätta in tvångsmedel eller expropriationer. Det helt
24 normala skall vara att försöker komma till frivilliga överenskommelser, där man
25 betalar marknadsmässig ersättning om det skulle bli olägenheter eller intrång. Det
26 tredje skälet är också att det på senare år blivit en försvagning av grundlagens
27 skrivning om äganderätten på följande sätt. Idag så kan faktiskt en majoritet i
28 riksdagen stifta lagar som strider mot äganderätten i grundlagen. Den borde här
29 vara lika stark som grundlagen ger frågor som yttrande- och mötesfrihet.

30 Detta gör att det är möjligt att bilda naturreservat utan att markägaren kan komma
31 med några starka invändningar, och även förlora stora pengar på dåliga ersätt-
32 ningar. Dessutom så har det på senare år kommit till fler skyddsorsaker att skydda
33 ett område. Det gäller både Natura 2000 och olika biotopskyddsområden. I alla
34 dessa fall så har den enskilde markägaren ganska lite att säga till om, och står i
35 kraftigt underläge i förhållande till stat och kommuner.

36 Förbundsstyrelsen delar därför motionärens uppfattning att äganderätten bör
37 stärkas på flera sätt. Förbundsstyrelsen yrkar därför bifall på motionärens punkter
38 1 och 2.

Förbundsstyrelsen föreslår förbundsstämman besluta 1
att bifalla motionen. 2

Förbundsstämmans beslut 3

Förbundsstämman beslutade 4
att bifalla motionen. 5

Partistyrelsens yttrande över motion 6:1 6

Motionären lyfter behovet av en stärkt äganderätt, och att restriktioner 7
eller till och med expropriation för att etablera naturreservat ska användas 8
mycket restriktivt och endast i de fall då frivilliga överenskommelser inte 9
nås. 10

Ett långsiktigt hållbart jord- och skogsbruk förutsätter en stark äganderätt. 11
Eget ansvar hos den enskilde jord- och skogsbrukaren här i Sverige 12
har bidragit till såväl höga naturvärden som till vår ekonomi. Precis som 13
motionären anför har skogen också en viktig roll att spela i omställningen till 14
ett mer hållbart samhälle, där vi bryter fossilberoendet. 15

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning om att äganderätten behöver 16
stärkas, och Moderaterna verkar redan i dag för att ingrepp i äganderätten 17
ska omfattas av proportionalitetskrav. Ett ingrepp ska aldrig gå utöver vad 18
som är nödvändigt för att exempelvis skydda viktiga naturvärden. Dessutom 19
bör ingrepp i äganderätten tydligare kopplas till egendomens långsiktiga 20
värden. Partistyrelsen understryker vidare att Moderaterna vill tillsätta en 21
äganderättsutredning för att kartlägga hoten mot äganderätten och i nästa 22
steg åtgärda dem. 23

Det grundläggande att en rimlig kompensation utgår i de fall staten hindrar 24
skogsägare från att bruka sin mark. Trots att det har gått tre år sedan 25
Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket uppmärksammade brister i tillämp- 26
ningen av artskyddsförordningen, har regeringen fortfarande inte initierat en 27
översyn. Partistyrelsen menar att svenska skogsbrukare förtjänar förutse- 28
bara, effektiva och rättssäkra regler. 29

Partistyrelsen föreslår partistämman besluta: 30

att anse motion 6:1 besvarad med vad som ovan anförts. 31